

گفتمان دولت چهاردهم
نه به شرایط موجود

سیدمصطفی هاشمی طبا

از مجموعه اظهارات مقامات دولت چهاردهم و حتی برخی عملکردهای این دولت چنین برمی آید که دولت چهاردهم با وجود اظهارات قبلی، حرکت روی ریل های کار گذاشته شده در دولت های قبلی را با وجود همه مشکلات حاصل از آنها، ترجیح می دهد و با استدلال اینکه «نمی شود کاری کرد» سیاست «دستش زن بدتر می شود» را در پیش گرفته است و به زودی در موعد تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۴ همان لوائح قبلی را دست کاری کرده و با کسر بودجه های پنهان و آشکار به مجلس تقدیم می کند. می گوید نه! منتظر باشید.

البته دولت هم حق دارد، زیرا دست به هر جا بگذارد، صدای اعتراض از آن محل بلند می شود، زیرا همه ما یسار گرفته ایم که تنها به بخش خود نگاه کنیم و به دیگران اهمیت ندهیم. حتی اگر این دیگران «ایران» باشد. اما چرا این گونه می گوئیم؟ آقای رئیس جمهور گفتند که برای اجرای قانون برنامه هفتم با رشد هشت درصد GDP ۲۰۰ میلیارد دلار ارز می خواهیم و صد میلیارد آن باید از خارج تأمین شود. البته آقای معاون اول ظاهراً عقیده به ۲۵۰ میلیارد دلار دارند. پس وقتی این پول نباشد، برنامه هفتم هم اجرا نخواهد شد و رشد هشت درصد GDP محقق نخواهد شد، درحالی که رئیس مجلس می گوید ما سالانه صدها میلیارد دلار را هدر می دهیم و برنامه هفتم برای جلوگیری از این هدررفت است. دوستان ظاهراً معادله چندمجهولی می دهند و معلوم نیست چه کسی باید آن را حل کند.

وقتی برنامه هفتم را نتوان اجرا کرد و از هر تغییری به دلیل فریاد «بلند فریاد» ترس داشته باشیم، راکد ماندن به قیمت فساد و تباهی کشور را به «چوب در سوراخ زنبور کردن» ترجیح می دهیم.

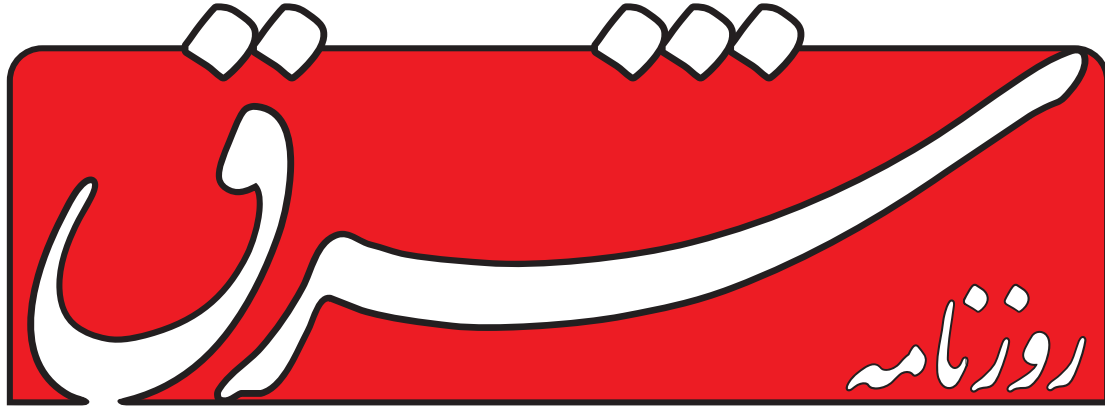
در طول سال های دراز، همه وزرای اقتصادی از کسر بودجه، فروش اوراق قرضه و مانده بدهی دولت های قبلی شکایت داشته اند و چون نوبت به آنان رسیده، همان کرده اند و امسال هم سازمان برنامه و بودجه و آقای دکتر همتی همان کار را خواهند کرد و شاید استدلال آنها چنین باشد که اگر دولت لایحه «بد» به مجلس ندهد، مجلسیان کمتر از «بدتر» را قانع نمی شوند، همچنان که در سال های گذشته مجلس مرتباً سقف لایحه بودجه دولت را افزایش داده است و البته این استدلال هم مردود است که از کسر مردن، خودکشی کنیم. شما اصلاحات بفرمایید، بگذارید دیگران مانع شوند تا سه روی شود هر که در او غش باشند.

هر چه گفته می شود بزرگ ترین ناترازی که عامل اصلی ناترازی های دیگر است، ناترازی سیاست های خارجی (اعم از سیاسی و اقتصادی) با سیاست های داخلی است و کشوری که ۴۰ سال فضای جنگ را احساس می کند و اکنون غلیظتر شده، نمی تواند مانند کشوری که بی تهدید است، در سیاست های داخلی عمل کند.

هر چند به آن باور دارند اما دائماً به مردم نوید زندگی بهتر، سفره گسترده تر و رفع مشکلات معیشتی (و البته خانه دار شدن) را می دهند و تجربه به سال های گذشته چنین است که این وعده ها عملی نمی شود. همه می گویند بودجه جاری متورم است اما مانند سال قبل ناهماهنگ اعتبار یک نهاد را ۷۰ درصد افزایش می دهند. وقتی گفته می شود طرح های عمرانی را به بخش خصوصی واگذار کنید، می گویند نمی شود و حتی نگاهان طرح هایی که در بودجه اعتباری ندارد، مثل ساخت ورزشگاه ۴۰۰۰هکتاری جنوب تهران مطرح می شود و در دولت جدید هم بجز اجرای آن تأکید می شود، درحالی که نه مفید است و نه ضروری و در همان حال بسیاری از طرح ها با سابقه ده ها سال ناتمام است. وقتی اصرار بر تداوم ساخت دو نیروگاه اتمی به هزینه ۱۰ میلیارد دلار و با سوخت روسی می شود و برای نیروگاه های خورشیدی تهره خرید نمی کنند و وقتی در مقابل اسراف و تبذیر آب و انرژی و دیگر موارد بی تفاوت می گذرن، آیا نمی توان فهمید که دولت، ماندن و رکود را بر هر تغییری، اگرچه مثبت، ترجیح می دهد؟

تمام این مسائل به خاطر آن است که دولت هنوز گفتمانی برای خود انتخاب نکرده است. اگر برخی عقیده دارند که گفتمان دولت، «وفاق» است، خود بهتر می دانند که اولاً تکیه بر این کلمه آب در هاون کوبیدن است و ثانیاً به فرض درستی و صحت و نیز تمکین همه گروه ها، مذاهب و تیره ها به وفاق، چه اتفاقی می افتد؟ سپس از وفاق چه می خواهند انجام دهند، هر چند وفاق امری ذهنی است و اذهان را به سادگی نمی توان تغییر داد.

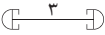
پنجشنبه ۱۲ مهر ۱۴۰۳
۲۹ ربیع الاول ۱۴۴۶
۳ اکتبر ۲۰۲۴
سال بیست و یکم
شماره ۴۹۳۹
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

رهبر انقلاب در دیدار نخبگان علمی، نفرات برتر المپیادها و آزمون ورودی دانشگاه تأکید کردند:

تنها راه پایان جنگ در منطقه؛ کم شدن شر آمریکا

نخبگان را در همه عرصه ها وارد میدان کنیم

در «شرق» امروز می خوانید: اتیسم؛ تنوعی طبیعی از گوناگونی انسانی • چالش های «مارک روته» دبیر کل جدید ناتو؛ ترامپ و روسیه • اقامه نماز جمعه تهران به امامت رهبر انقلاب اسلامی

مروری بر فعالیت رادیکال های داخلی در چند روز گذشته و شکست ایده های آنان با نگاهی به گفت و گوی صمیمانه سردار سلامی و رئیس جمهوری

اتحادی به زیان رادیکالیسم

گزارش تینریکا در صفحه ۲ بخوانید

ارزیابی سفر رئیس جمهور به قطر پس از پاسخ ایران به جنگ افروزی های اسرائیل

دوچه؛ فرصتی برای دیپلماسی؟

یادداشت

توسعه یافتگی «با» یا «به» آموزش و پرورش

محمدجعفر قائم پناه

معاون اجرایی رئیس جمهور

دولتی در دنیا نیست که به وجود رابطه دوجانبه (از حیث رابطه معنادار متقابل) میان بازدهی آموزشی با میزان توسعه یافتگی کشورش اعتقادی نداشته باشد؛ به این معنی که در هر جامعه ای، نهادهای آموزشی، هم از سطوح مختلف توسعه موجود در آن جامعه، تأثیر می پذیرند و هم خود در تحولات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی آن جامعه تأثیر می گذارند؛ یعنی توانمندی، توسعه و استقلال واقعی هر کشوری نسبت مستقیمی با توانایی آن در تولید علم و توسعه پژوهش و تحقیقات دارد. همه دولت ها در جهان، آموزش و در کنار آن، پرورش را به عنوان محور اساسی و گام اول برای دستیابی به یک توسعه سالم و پایدار و همه جانبه می شناسند. آموزش و پرورش عامل اول بسط سامانه های اصلی جامعه بوده و در سطح کلان، رابطه نظام های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی با نظام آموزش و پرورش قابل توجه است و می تواند اهمیت بسزایی در روشن کردن چشم اندازها و برنامه های سیاست گذاری و برنامه ریزی آینده جوامع داشته باشد. به نحوی که امروزه سرمایه گذاری در آموزش و پرورش مفیدترین و اثربخش ترین شکل سرمایه گذاری در درآمدت بوده و استقلال فرهنگی، سیاسی و اقتصادی هر جامعه تا حد بسیار زیادی به آن بستگی دارد. از سوی دیگر سطوح مختلف توسعه نیز به نوبه خود منجر به توسعه آموزش و پرورش می شوند. با توسعه جامعه، کارکردهای نظام آموزشی نیز تغییر کرده و موجبات تحولات اساسی را در روند توسعه فراهم می کند؛ یعنی در عین حال که در جامعه، این نظام ها (اقتصادی، اجتماعی و سیاسی) دارای روابط معنادار دوجانبه هستند ولی اثر متقابل این نظام ها بر آموزش و پرورش نیز قابل توجه است، چراکه گویی آموزش و پرورش زیرمجموعه این نظام ها است و توسعه همه جانبه بدون توسعه آموزش و پرورش امکان پذیر نیست. اگر این زیرمجموعه رشد کند، آن نظام ها نیز توسعه می یابند. برای تبیین مطالب پیش گفته جا دارد رابطه دوجانبه آموزش و پرورش را یک به یک با نظام های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مطرح کنیم:

الف- اقتصادی

به طور کلی می توان گفت دو عامل موجب می شود که توسعه اقتصادی، توسعه و گسترش آموزش و پرورش را به دنبال داشته باشد:

- زمانی که امکانات مادی یک جامعه افزایش یابد.
- زمانی که توسعه اقتصادی بالا می رود، تقسیم کار فنی و اجتماعی می شود، تخصص به وجود می آید و سیستم اقتصادی و اجتماعی به خصوص فنی، محتاج یک سری مهارت ها می شود.

به این ترتیب در اثر توسعه اقتصادی، مقتضیات سازمانی و فنی جامعه ایجاد می کند که آموزش و پرورش نیز رشد پیدا کند (البته در صورت وجود

این نظام های آموزشی تبدیل انسان های مستعد به انسان هایی سالم، بالنده، متعادل، خلاق و متفکر است. اما جنبه سومی نیز در ارتباط نظام های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی با آموزش و پرورش وجود دارد که قابل تأمل است. در این جنبه بایستی نگاهی به مهاجرت و فرار مغزها داشت. نخبگان، منابع و سرمایه های انسانی ای هستند که وجودشان باعث تعادل در جامعه بوده و اصلی ترین عامل رشد و توسعه کشور هستند. وقتی جامعه ای از نخبگان تهی می شود، علاوه بر اینکه فرایند توسعه متوقف می شود، ثبات جامعه نیز به خطر می افتد. باید سؤال کرد که چرا در کشور ما با وجود اینکه دولتش پای کار است و برای بخش آموزش و جنبه های پیش گفته دوگانه ارتباط متقابل آن با نظام های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، اقدامات مؤثری نظیر تأسیس مدارس تیزهوشان، استعدادهای درخشان، ارتباط دانشگاه با صنعت، حمایت از دانشگاه های نامی مانند تهران و شریف و... انجام داده، نگاهداشت نیروی متخصص با مشکلات زیادی روبه روست؟ و روند مهاجرت متخصصان و نخبگان به سوی کشورهای توسعه یافته در چند سال اخیر شتاب نسبتاً زیادی داشته است؟ در بررسی جنبه سوم، فراتر از دلایل مهم مهاجرت نخبگان، مانند محدودیت های علمی، پژوهشی، اقتصادی، رفاهی، فناوری، سیاسی یا کمبود امکانات پژوهشی و نیز ناتوانی جامعه در استفاده از تخصص و توان اطلاعاتی آنها، باید به ارتباط مهم نظام های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی با یکدیگر نیز توجه شود؛ یعنی در عین حال که در جامعه، این نظام ها (اقتصادی، اجتماعی و سیاسی) با آموزش و پرورش دارای روابط معنادار دوجانبه هستند، کمبود یا نبود ارتباط فی مابین خود نظام ها، باعث هدررفت خروجی های واحدهای آموزشی شده، به نحوی که بهره برداری از این دانش آموختگان در کشورهای توسعه یافته صورت می گیرد و مملکت خودمان از دانش ایشان محروم می ماند. آنچه در حال حاضر و در بین کشورهای توسعه یافته برای هماهنگی و ارتباط دویا سه گانه نظام های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حکم محوری را دارد، نظام یوایی اقتصادی است که خود به عوامل مؤثری نظیر سیاست خارجی، برنامه ریزی، بودجه ریزی عدالت محور، خصوصی سازی و... تکیه دارد. در این حالت است که توسعه یافتگی از «با» آموزش و پرورش، بیشتر به سمت «به» آموزش و پرورش سوق پیدا می کند.

بدین سان، دولت ها باید بدانند که از یک سو سرمایه گذاری در امر آموزش، با موفقیت ها و رشد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی همراه است و از سوی دیگر توسعه علمی و باذهی بالای نظام آموزشی محصول کارکرد بهینه نظام اقتصادی و خرده نظام های آن است و نظام اقتصادی در ابعاد گوناگون اجتماعی و سیاسی در یک نظم یوایا، امکان رشد و شکوفایی نهاد آموزشی را میسر می کند.

برگزیده ها

یادداشتی از محمدجعفر قائم پناه

توسعه یافتگی «با» یا «به» آموزش و پرورش

نگاهی به وضعیت مهاجران افغانستانی در ایران

مهاجران زیر تیغ

رئیس کمیسیون حقوقی و حمایت قضائی و مقررات اتاق ایران از آسیب های جبران ناپذیر در تغییر قانون تجارت می گوید

تکانه تجارت

مهدی طارمی متخصص اروپا

نگاه

انتقال پایتخت ایران

یادداشتی از علی کایفر

یادداشت

مالایق

معماری زیبای خود هستیم

ترانه یلدا

معمار و شهرساز

از معماری چه کاری برای فهم انسان ساخته است؟ از منظر کارل یونگ، همه کار. دیوید بورکنهاگن در مطلبی در مجله ترجمان می نویسد: کارل گوستاو یونگ، روان کاو مشهور، در سال ۱۹۰۹ خواب می بیند که در خانه ای دوطبقه ایستاده است. از پلکان آن خانه پایین می رود و می بیند همه چیز کهنه تر و قدیمی تر می شود. باز هم پایین و پایین تر می رود تا به استخوان ها و کوزه های شکسته فرهنگ پیشاتاریخی می رسد. از خواب می پرد. از آن زمان تا آخر عمر، یونگ بارها به این خانه رؤیایی فکر کرد و دو خانه متفاوت برای خودش ساخت تا ایده هایش درباره ساختار روان آدمی را تشریح کند. او نتیجه گرفت که برای فهم کامل ضمیر ناخوشیار نه به کلمات، احساسات یا رؤیاها، بلکه به ابزاری نیازمندیم که روانمان را در فضایی فیزیکی بازتاب می دهد. به معماری. به بیان دیگر معماری خانه رؤیایی به یونگ نشان داد که همه ما صرف نظر از اینکه در سطح هوشیار به چه باور داریم، مجموعه ای از باورهای پیشاتاریخی و ناخوشیار مشترک داریم. یونگ این لایه از روان را «ناخوشیار جمعی» نام نهاد و آن را ژرفترین هسته انسانیت خواند.

انتشارات شرق منتشر کرد

